

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจก็คือการลงทุน ซึ่งการลงทุนจะมีแหล่งที่มาของเงินทุนจาก 2 แหล่งด้วยกันประกอบด้วยแหล่งที่หนึ่งคือการออมภายในประเทศ และแหล่งที่สองคือการกู้ยืมจากต่างประเทศ หากประเทศใดที่มีการออมภายในประเทศมากก็จะทำให้การกู้ยืมจากต่างประเทศลดลง ทำให้ประเทศนั้นมีเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการออมคือแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดของประเทศ

การออมคือส่วนที่เหลือจากการบริโภคที่น้อยกว่ารายได้มาสะสมในรูปแบบต่างๆขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล และเป้าหมายของการออมของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป เช่น เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของบุตรหลาน เพื่อการเกษียณอายุ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการออมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ฝากเงินไว้กับธนาคาร ทั้งแบบออมทรัพย์และฝากประจำ 3,6,12,24 เดือน ซึ่งถือว่าการออมประเภทนี้มีความมั่นคงและปลอดภัยสูง แต่ผลตอบแทนที่ได้รับค่อนข้างต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมเก็บออมในรูปแบบนี้
2. ตราสารทางการเงิน อันได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ พันธบัตร กองทุนรวม ประกันชีวิต สลากออมสิน,รทส.
3. สินทรัพย์ อันได้แก่ สังกหามทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 1.1 แสดงช่องว่างการออม-การลงทุน ณ ราคาปัจจุบัน ของประเทศไทย

พันล้านบาท

ช่อง	รายการ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552p
1	การลงทุนในประเทศไทย : GDI	1,477.48	1,738.59	2,230.17	2,219.91	2,253.54	2,644.60	1,920.51
2	การออมของประเทศไทย : GNS	1,691.75	1,852.57	1,965.73	2,350.65	2,755.34	2,885.65	2,635.27
3	ค่าความคลาดเคลื่อน	-17.00	-3.85	-38.06	-46.19	37.91	-82.67	39.71
4 = 2 - 3	GNS หักค่าความคลาดเคลื่อน : GNS.excl.stat.	1,708.74	1,856.42	2,003.79	2,396.85	2,717.43	2,968.32	2,595.56
5 = 2 - 1	ช่องว่างการออม-การลงทุน : GNS-GDI	214.27	113.98	-264.44	130.75	501.80	241.05	714.76
6 = 4 - 1	ช่องว่างการออม-การลงทุนหัก ค่าความคลาดเคลื่อน : GNS.excl.stat-GDI	231.27	117.83	-226.38	176.94	463.89	323.72	675.05
7	สัดส่วนการลงทุนต่อ GDP	24.97	31.47	28.40	26.59	29.05	19.87	31.47
8	สัดส่วนการออมต่อ GDP	28.59	27.73	30.07	32.52	31.69	27.27	27.73

ที่มา : สำนักนโยบายการออมและการลงทุน

เมื่อพิจารณาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของประเทศไทยจากตารางที่ 1.1 ในช่วง ปี พ.ศ. 2546 – 2552 จะเห็นได้ว่าการออมของไทยมีมูลค่ามากกว่าการลงทุนมาโดยตลอด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีปริมาณเงินออมมากกว่าการลงทุนยกเว้นปี พ.ศ. 2548 โดยที่สัดส่วนการออมต่อ GDP ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักจะอยู่ที่ช่วงระหว่างร้อยละ 27 – 33 เท่านั้น ในปัจจุบันการออมส่วนบุคคลของประเทศไทยมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ.2544 ที่มีระดับการออมส่วนบุคคลเฉลี่ย 4,372 บาทต่อคนเป็น 9,858 บาทต่อคนในปี พ.ศ.2552 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำอยู่ อันเนื่องมาจากค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 รายได้และการออมส่วนบุคคลของประเทศไทย ปี พ.ศ.2544-2552

รายการ		2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
รายได้ พึง ใช้จ่าย	รวม	3,265,480	3,385,022	3,691,646	4,090,863	4,457,665	4,886,416	5,347,272	5,843,024	5,795,921
	เฉลี่ย ต่อคน	51,968	53,376	57,698	63,394	68,475	74,518	80,530	87,889	86,632
ค่าใช้จ่าย ส่วนบุคคล	รวม	2,990,743	3,170,496	3,441,650	3,771,332	4,128,926	4,469,641	4,663,953	5,135,074	5,136,362
	เฉลี่ย ต่อคน	47,596	49,993	53,791	58,442	63,425	68,162	70,239	77,240	76,773
การออม ส่วนบุคคล	รวม	274,737	214,526	249,996	319,531	328,739	416,775	683,319	707,950	659,551
	เฉลี่ย ต่อคน	4,372	3,383	3,907	4,952	5,050	6,356	10,291	10,649	9,858
ร้อยละการออม ส่วนบุคคลต่อ รายได้พึงใช้จ่าย		8.4	6.3	6.8	7.8	7.4	8.5	12.8	12.1	11.4
การออมสุทธิ (ล้านบาท)		743,078	773,458	867,530	984,320	1,038,276	1,354,773	1,675,966	1,624,912	1,369,603
GDP		5,133,502	5,450,643	5,917,369	6,489,476	7,092,893	7,844,939	8,525,197	9,080,466	9,041,551
ร้อยละการออมต่อ GDP		14.5	14.2	14.7	15.2	14.6	17.3	19.7	17.9	15.1

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เนื่องจากในปัจจุบันค่าครองชีพได้เพิ่มสูงขึ้นมากทำให้ประชาชนเดือดร้อนจากราคาของสินค้าที่สูงขึ้น รวมทั้งพฤติกรรมกรบริโภคของประชาชนในการใช้จ่ายใช้สอยและเป็นหนี้สินกันมาก ส่งผลทำให้การออมภาคครัวเรือนลดลงแต่การบริโภคกลับเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสินค้าคงทน เช่น รถยนต์ โทรศัทพ์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า เนื่องจากความสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมได้สะดวกขึ้น รวมทั้งมาตรการให้เครดิตสินเชื่อ เครดิตสินค้าที่ผ่อนปรนจูงใจให้มีการซื้อสินค้าเงินผ่อนในรูปแบบที่หลากหลาย ประกอบกับสวัสดิการของภาครัฐ เช่น โครงการประกันสุขภาพ ประชาชนจึงเกิดความรู้สึกมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น ส่งผลทำให้ครัวเรือนมองข้ามความจำเป็นในการที่จะออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน และที่สำคัญครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและหรือมี

การศึกษาต่ำจะเป็นกลุ่มที่มีการออมต่ำและมีปัญหาต่อการวางแผนการออมด้วย ประกอบกับค่าเงิน
แท้จริงหดตัวลงเนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเกินกว่าการขยายตัวของ
รายได้ (สหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงการคลัง) ซึ่งจากตารางที่ 1.3 จะแสดงให้เห็นถึงภาวะ
หนี้สินต่อครัวเรือนที่มีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาคใต้ที่มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกๆปี
จากปีพ.ศ.2544 ที่มีภาระหนี้สิน 54,250 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มมาเป็น 112,342 บาทต่อครัวเรือน
ในปีพ.ศ.2552 จะเห็นว่าหนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่าภายในระยะเวลา 6 ปีและมี
แนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไปอีกในอนาคตข้างหน้า

ตารางที่ 1.3 รายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนในประเทศไทยและภาคใต้

หน่วย : บาทต่อครัวเรือน

ปี พ.ศ.	2544	2545	2547	2549	2550	2552
ทั่วราชอาณาจักร						
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	24,365	28,239	28,135	33,088	35,007	37,732
- รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	18,850	21,087	21,716	24,194	23,996	27,985
- หนี้สิน	133,660	157,730	155,622	155,212	151,168	112,342
ภาคใต้						
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	10,914	12,487	14,469	18,668	19,716	22,926
- รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	9,597	10,701	12,891	15,260	15,875	17,298
- หนี้สิน	54,250	76,124	92,126	114,179	118,525	127,220

ที่มา : สำนักนโยบายการออมและการลงทุน

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 335,913
คน เป็นชาย 159,526 คน เป็นหญิง 176,387 คน จากการประกอบอาชีพของประชากรใน
จังหวัดภูเก็ต ทั้งหมด 91,312 คน ประชากรและครัวเรือนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป
มีจำนวน 39,055 คน รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายมีจำนวน 6,743 คน และประกอบอาชีพ
ธุรกิจส่วนตัว(ให้บริการ)มีจำนวน 4,266 คน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรและครัวเรือน
ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในส่วนของภาคเอกชนเป็นหลัก มีอาชีพรับราชการเพียง 1,359 จาก
การเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับจังหวัด(จปฐ.2) ปี 2552 โดยภาคเอกชนในจังหวัดภูเก็ตมี
จำนวนผู้ประกอบการภาคเอกชนทั้งหมด 84,241 ราย เป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นนิติบุคคลอยู่
จำนวน 15,425 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.31 ของจำนวนผู้ประกอบการภาคเอกชนทั้งหมด
(กรมสรรพากรจังหวัดภูเก็ต)

หากจำแนกผู้มีงานทำตามสถานภาพการทำงานของจังหวัดภูเก็ตในไตรมาสที่ 1 ปี 2554 จำนวนทั้งสิ้น 161,451 คน พบว่าผู้มีงานทำส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกจ้างเอกชนมากที่สุด 78,829 คน รองลงมาคือกลุ่มผู้ทำงานส่วนตัว 38,791 คน และกลุ่มลูกจ้างรัฐบาล 16,043 คน ดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 ผู้มีงานทำจำแนกตามสถานภาพการทำงานรายไตรมาสของจังหวัดภูเก็ต

หน่วย : คน

สถานภาพการทำงาน	2552		2553				2554
	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1
นายจ้าง	12,063	8,231	10,347	10,347	13,179	12,615	12,650
ลูกจ้างรัฐบาล	10,436	12,021	14,036	14,036	13,956	15,271	16,043
ลูกจ้างเอกชน	77,883	87,022	80,959	80,959	84,795	89,923	78,829
ทำงานส่วนตัว	43,493	36,525	37,669	37,669	37,272	35,376	38,791
ช่วยธุรกิจครอบครัว	17,074	15,632	13,208	13,208	13,853	12,176	15,138
การรวมกลุ่ม	0	0	0	0	0	0	0
รวม	160,948	158,431	156,219	156,219	163,055	165,361	161,451

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 1.5 แสดงรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ จังหวัด
ภูเก็ต ปีพ.ศ. 2539 - 2552

พ.ศ.	รายได้ ทั้งสิ้น ต่อ เดือน	แหล่งที่มาของรายได้ (บาท/เดือน)						รายรับ ที่เป็น ตัวเงิน อื่นๆ
		รายได้ประจำ						
		ค่าแรง และ เงินเดือน	กำไรสุทธิ จากธุรกิจ ที่ไม่ใช่ การเกษตร	กำไรสุทธิ จากการ ทำ การเกษตร	เงินที่ ได้รับ เป็นการ ช่วยเหลือ	รายได้ จาก ทรัพย์สิน	รายได้ ที่ไม่ เป็นตัว เงิน	
2539	15,437	5,342	5,655	684	575	229	2,812	140
2541	19,313	8,793	5,451	306	1,143	346	289	2,986
2547	25,082	8,918	9,907	443	1,484	354	102	3,875
2549	25,630	11,167	6,867	270	2,036	1,080	4,114	96
2550	25,084	12,022	5,814	297	1,707	897	3,865	481
2552	28,515	12,578	9,299	93	2,281	455	3,718	91

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต

หากพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจะพบว่า ตั้งแต่ปีพ.ศ.2539 ถึงปีพ.ศ.2552 รายได้
ทั้งสิ้นต่อเดือนต่อครัวเรือนในจังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และนอกจากนั้นค่าแรงและ
เงินเดือนก็เป็นแหล่งที่มาของรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนที่มี สัดส่วนมากที่สุด ดังนั้นการ
ออมของพนักงานเอกชนจังหวัดภูเก็ตก็น่าจะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากการออมมีความสัมพันธ์
ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ หากรายได้สูงขึ้นการออมและการบริโภคก็จะสูงขึ้นด้วย

หากพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจะพบว่า เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่
สำคัญและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย นั้นย่อมส่งผลต่อการเป็นแหล่งสร้างงานจำนวน
มากเช่นกัน ทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีแรงงานจำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันจังหวัดภูเก็ต
ก็เป็นจังหวัดที่มีค่าครองชีพสูงที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำอยู่ที่วันละ สามร้อยบาท
ต่อวัน(กระทรวงแรงงาน : เรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ฉบับที่ 6 วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2554)
รวมไปถึงราคาสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานมีราคาที่สูง และยังเป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่นิยมบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยจนเกินตัว ส่งผลต่อระดับการออม
ของประชาชน โดยเฉพาะพนักงานภาคเอกชนซึ่งไม่มีสวัสดิการเหมือนข้าราชการ ขาดความมั่นคง
และมีความผันผวนของรายได้ อันทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิต และหากพนักงานภาคเอกชนมี
ระดับเงินออมที่ไม่เหมาะสมและเพียงพอก็อาจจะเกิดความยากลำบากในอนาคตที่ไม่แน่นอนได้

ดังนั้นจังหวัดภูเก็ตจึงเป็นจังหวัดที่น่าสนใจในการศึกษาถึงการออมของพนักงานภาคเอกชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือและสนับสนุน การออมของพนักงานภาคเอกชน เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดลักษณะและรูปแบบการออมเพื่อตอบสนองการออมให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนที่ต้องการวางแผนด้านการเงิน และเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาและบริหารประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม และรูปแบบการออมของพนักงานภาคเอกชนในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของพนักงานภาคเอกชนในจังหวัดภูเก็ต

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือและสนับสนุน การออมของพนักงานภาคเอกชน เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดลักษณะและรูปแบบการออมเพื่อตอบสนองการออมให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนที่ต้องการวางแผนด้านการเงิน และเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาและบริหารประเทศ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาพฤติกรรม รูปแบบ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของพนักงานในภาคเอกชนในจังหวัดภูเก็ต โดยภาคเอกชน จะเก็บเฉพาะนิติบุคคล ซึ่งจัด แบ่งประเภทตามรายงานการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2554

1.5 นิยามศัพท์

การออม หมายถึง รายได้ส่วนที่เหลืออยู่หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว เป็นการชะลอการบริโภค หรือการใช้ทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่ในปัจจุบันบางส่วนเอาไว้ เพื่อให้เกิดความสามารถที่จะบริโภคในอนาคตหรือในยามจำเป็น การเก็บออมจะอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น ฝากไว้กับสถาบันการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ(กบข.) การซื้อหลักทรัพย์และกรรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นต้น

พนักงานภาคเอกชน หมายถึง ประชากรที่กำลังทำงานอยู่ในหน่วยงานที่ตั้งขึ้นในรูปกิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน โดยที่ไม่เป็นข้าราชการ เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา และลูกจ้างในสำนักงานที่ยังไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

บริษัทเอกชน หมายถึง บริษัทจำกัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 บัญญัติว่า บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยเงินทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆกันโดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งให้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ มาตรา 1097 บัญญัติว่า บุคคลใดๆตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ ด้วยการเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

นิติบุคคล หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กร หรือทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุนเพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง ซึ่งเป็นบุคคลที่กฎหมายมีมติขึ้น เพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ทั่วไปเหมือนบุคคลธรรมดา และมีสิทธิและหน้าที่โดยเฉพาะตามที่กฎหมายหรือตราสารจัดตั้งหรือในข้อบังคับของนิติบุคคลนั้นๆนิติบุคคลจะมีได้ก็แต่โดยอำนาจแห่งกฎหมายจัดตั้งขึ้น

ผู้พึงพิง หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ซึ่งไม่มีรายได้เป็นของตนเองและบริโภคปัจจัย 4 ร่วมกันในครัวเรือน